

12a

Klobuk.

Vesela igra v enem dejanji.

Po francoskem E. de Girardina

poslovenil

Valentin Mandelc.

Izdalo i založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnola Rozalija Eger.

1869.

IN= 030002417
24 2. ed. 7

O s o b e:

Gonzalès.

Roderik Gonzalès.

Timotej, sluga pri Gonzalèsovih.

Vratar.

Urar.

Štefanija, žena Gonzalèsova.

Henrijeta, hišna pri Gonzalèsovih.

Godi se v Parizu.

Obednica. — Zadnja vrata v prednjo izbo. — Prednja vrata na desno v sobo Gonzalèsovo, druga vrata v sobo Štefanijino. — Na levo v kotu vrata v salon, spredaj okno. — Zadaj dve mizi za postrežbo. — Peč v kotu na desno. — Stoli. — Velika okrogla miza na sredi. — Pred oknom na stolu jerbašček s šivanjem.

PRVI PRIZOR.

Timotej (sam).

(V salonu nekaj pade in silno zaropoče. Nekdo zakriči:)
Ah! — (Timotej ves prestrašen stopi iz salona.) Nikogar ni — nič niso čuli! (Oziraje se.) — Na par trenotkov le — (Pade na stol zraven vrat v salon.) Kakšna nesreča! — Grom iz vedrega neba! — Kaj bo iz mene? — Ah! kader gospodar — Oh! gospodar! — (Ustane.) Joj, kader začuje gospodar! — In pa še le bratranec Roderik! On ki vsakkrat, kaderkoli pride — Oh, nesreče! moj Bog, po meni je, izgubljen sem! — Ah! kdo gre? — (Gre zad, da pogleda.) Gospodičina Henrijeta! — Oh! ona ne sme zvedeti — ali če me le vidi, saj bo

tekoj uganila — že moj obraz bi izdal mojo nesrečo — pred njo bi se ne mogel zatajiti! — Ah! — če že ne morem zakriti vsega, zakrijmo jej vsaj ta obraz. (Plah se vrne v salon.)

DRUGI PRIZOR.

Henrijeta (pride od zad, z elegantno obleko na ramenu).

Hitro na delo! Ali je prijetna prva obleka pomladanska! Če bo le gotova tale do drevi! Gospa me sicer ne priganja, ali jako ustregla bi jej, ko bi mogla denes v njej na večerjo k materi. Lepo vreme je prišlo tako hitro, da smo bili popolnoma nepripravljeni, zimske obleke so pa tako grde na solncu! Pliš na primer! Pliš, kader gorko solnce sije! To je strašno! — kakor kocasta zver! Fej! — Pa saj je še le deset; če jo dobro zastavim — (Ura bije.) Ah! dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset, enajst!! dvanajst! nemogoče! trinajst, štirinajst, petnajst, šestnajst, (smeje se) sedemnajst, osemnajst, devetnajst. Na, to mi je lepa ura, nove sorte — ah! ubogi Timotej, kako si nespreten! — (Čuje se glasno drdranje, kakor če se odmata verižica v velikej uri.) Ah! kaj pa je vendar to? Kaj pa počenja s to uro? Saj je vedno górje! (Ustane.)

TRETJI PRIZOR.

Timotej. Henrijeta.

Timotej (v salonu). Joj, moj Bog, moj Bog! Vse je proč, vse je proč! (Pride iz salona.)

Henrijeta. Timotej, kaj pa ti je?

Timotej (zamišljen). Nič!

Henrijeta. Pokvaril si uro, jeli?

Timotej. Ne, pokvarila se je sama, ko je padla.

Henrijeta. Ali ti si jo vrgel na tla.

Timotej. Ne, ona je mene vrgla na tla; ona je padla name, Bog mi je priča. Jaz sem le oslabil njen pad.

Henrijeta. Lepe homatiije! — Ta krasna ura, ki so jo tolikanj občudovali! — Ta jeza, ta hrup, ki ga bomo čuli — in pa gospod, ki je tako nagel —

Timotej. Saj ga ni togotnejšega človeka pod solncem — dà, bil je nekdaž Španjolec, pa mu je nekaj ostalo še zdaj.

Henrijeta. Bedak, ne on, ampak oče mu je bil Španjolec; gospod Gonzalès se je tu udomačil.

Timotej. Mogoče, ali dosti se pa vendar ni udomačil.

Henrijeta. Ah! grom in drom! Južna kri mu kipi po žilah. —

Timotej. Hej! ko zagleda svojo uro pokončano, — ali mu bo kipela!

Henrijeta. Kaj si sklenol storiti?

Timotej. Oditi od todle.

Henrijeta. Ali to se da popraviti; slušaj, ura —

Timotej. Nisi li čula, kako bije, ure norčave, čeznatorne, nemogoče! Sedem in dvajset ur! — To se samo meni more zgoditi.

Henrijeta. Si li razbil še kaj družega, golobe, amorje, deklico?

Timotej. Deklica zlata je čvrsta, njej nij nič. Samo en amor si je noge malo izvil, ali par udarcev s kladivom, pa bo dobro. Da, in pa ona dva goloba, ki sta se kuševala — nù, padši sta se razdelila, pa se ne kušujeta več; ali par udarcev s kladivom, pa se bota zopet kuševala, in Roderik bo mogel zopet občudovati njijne poljubke. — Vse to je malenkost, ali ura, nepokoj, bílo! — Oh, kar molčiva o tem — z Bogom, gospodičina Henrijeta, ti si tako srečna, da moreš ostati v hiši, ki mi bo vekomaj žal za njo; zapuščam te molcé, ali to veš dobro, da si ti bila ono, kar mi je bilo najbolj všeč v vsej službi.

Henrijeta. Pojdi, pojdi, Timotej.

Timotej (sedši zmočen na kraj mize). Ah! mene nesrečneža! Kaj me je vendar motilo, da sem šel umivat komin v salonu — saj bi si bil mogel misliti — to že vem — prah brisati, to je moja nesreča — kaderkoli ga brišem do čistega, vselej se mi kaj naključí —

brisati do čistega, to bo moja smrt . . . če brišem le povrhoma, tedaj ne razbijem nikdar nič.

Henrijeta (zase). Saj pa tudi nikdar ne brišeš, ti trapec. (Glasno.) Ali kako si pa vendar ravnal, da si prevrnil uro, ki je tako velika in pa težka?

Timotej. Oh to je bilo čisto lahko. Hotel sem umiti steklo, pa sem prijel uro v roke, takole. (Objame Henrijeto.)

Henrijeta (hudo). Nu, Timotej!

Timotej. Oh, draga Henrijeta, moreš li misliti, da bi človek, ki je ravnokar razbil uro, mogel — o ne, ne! Držal sem jo takole, kakor zdajle držim tebe, (objame Henrijeto, pa jo vzdigne od tal) še mislil nisem na nič — kar naenkrat zazvoni — (plah razpne rokó, pa spusti Henrijeto.)

Henrijeta. Ura?

Timotej. Ne, nekdo pri vratih — gotovo človek, ki se je zmotil. — Hitro, da nadomestim uro, ali prignem jo preveč k sebi, naenkrat je iz ravnotežja, ter se prekucne meni na prsi. Bog naj vé, kaj jo je zgrabilo! — Jaz jo hočem udržati, ali tedaj pa sam izgubim ravnovažje, ter se ž njo vred zvrnem na tla — kakšen ropot! — Čul ga bom vse svoje življenje!

Henrijeta. In tačas torej je bila sedemindvajset ur?

Timotej. Ne, pozneje, ko sem jo hotel naravnati!
Henrijeta. Moram vendar videti ta kvar. (Stopi v salon.)

Timotej. Tako dobra služba! — Brez livreje, brez otrok, brez psov! Vse si imel, hrano, perilo, vino, kavo, brivca. Da, imeti brivca, pa ne livreje, to je spoštovanje vrednosti človeške. — Tega ne bom našel nikjer več, v nobeni službi, dokler bom živ! — Ah! ti prokleta ura! Prokleta Venera! Venera je, dà, Venerin voz, ki ga vleče par golobov! — Tudi krasna vrtoglava misel, vpregati ptiče! . . . Oh! Venera!

Henrijeta (prišed iz salona). Lepa ti je Venera! Brazgo ima strahovito na licu — pa naj bo, ta nesreča se da popraviti. Zdaj pa se podvizaj, hitro, teci k gospodu Dolarju, hišnemu urarju.

Timotej. Kam pa misliš, saj ne smem od doma. — Gospod mi mora izročiti svoja povelja, predno odide. (Klicanje: *Timotej.*) Ah! gospod! — je že tu — go . . . spod!

Henrijeta. Hitro, zapri vrata v salon. (*Timotej* skoči zapirat vrata. *Henrijeta* sede k delu.)

ČETRTI PRIZOR.

Gonzalès. Timotej. Henrijeta (zadaj).

Gonzalès (prišedši nejevoljen iz svoje izbe). Timotej, kje pa vendar tičiš, kaj se zopet obotavljaš?

Timotej (zmočen). Ravno sem hotel reči gospodičini, da — da — me kliče gospod.

Gonzalès. Namestu da si prišel? Ti si bedak; — daj mi druge rokovice; nisi li videl, da so te le zamazane?

Timotej. Zamazane! Morebiti za vas gospod, ali zame ne; meni se zdé še jako čiste.

Gonzalès (vrže rokovice). Nà jih, daj mi druge!

Timotej (zase blizu Gonzalèsove izbe). Jezen je — kaj pa da — oh kaj še le bo! (Odide.)

PETI PRIZOR.

Gonzalès. Henrijeta (šiva).

Gonzalès. Ah, to je obleka od mene; toraj že gotova. Ali se gospé zdi lepa?

Henrijeta. Krasna! Tako nježne boje! — Ta je še boljše izbrana, nego ona lanske spomladi.

Gonzalès. Prvo obleko pomladansko izbiram vselej jaz.

Henrijeta. Pa tudi prvo obleko zimsko, in pa prvi klobuk, in prve girlande. Gospod je tako kôkêten za gospo.

Gonzalès. Saj moram biti mestu nje, ker se sama tako malo peča za toaleta.

Henrijeta. Resnično, gospo malo briga lišp.

Gonzalès. Saj ga pa njej tudi ni treba.

Henrijeta. Dà, resnično, najmanja cvetka, najmanji košček mrež, pa je kakor iz škatljice vzeta. Taka je le, če je človek lep.

Gonzalès. Lepota Štefanijina, to je prvi kinč. — Kaj pa vendar zopet dela? Timotej! rokovice!

ŠESTI PRIZOR.

Timotej. Gonzalès. Henrijeta.

Timotej. Gospod!

Gonzalès. Rokovice.

Timotej. Ktere rokovice?

Gonzalès. Ki sem ti jih rekel prinesti; kako dolgo bom še čakal?

Timotej. Pripravil sem jih na mizi v gospodovej izbi. — Mislil sem, da pojde gospod ponje.

Gonzalès. To si mislil?

Timotej. Saj jih denem vselej tjekaj. — Vsaj ne bom pripravljaj rokovic v obednici. (Vrne se v izbo.)

Gonzalès. To je klasičen bedak!

Timotej (pride nazaj in izroči rokovice). Tu-le so, gospod.

Gonzalès. Prišel bo moj bratranec Roderik Gonzalès.

Timotej (zase). Bratranec te nesrečne ure; z Bogom Timotej!

Gonzalès. Rekel mu boš, da sem odšel.

Timotej (seže mu živo v besedo). Tedaj ne odidete, gospod?

Gonzalès. Nu dà; kaj pa ti je zopet?

Timotej. Gospod mi ni še nikdar naročil, naj rečem, da je odšel, kader ni odšel; zatoraj sem mislil —

Gonzalès. Zakaj nisi slušal, nego mi segal v besedo? Rekel mu boš, da sem odšel pred, nego sem bil nakanil oditi, ker moram k mojemu odvetniku, ali ob petih da bom tù. Si li čul? Da vidimo. Kaj sem toraj rekel?

Timotej. Da je gospod moral oditi pred, nego je mogel iti k svojemu odvetniku, ki bo tukajle ob petih.

Gonzalès. Ah! to je pa vendar čez mero! Jaz, jaz bom tukaj ob petih.

Timotej. Dobro, gospod!

Gonzalès. To motovilo bi mi bilo prav kratkočasno v službi koga družega. (Odide na zadnja vrata.)

SEDMI PRIZOR.

Timotej. Henrijeta.

Timotej. Ali si videla? Kolika hudobnost! Kar koli sem mu rekel, vse je razumel narobe.

Henrijeta. Teci hitro k urarju.

Timotej. Eh! mar morem? mar smem? Bratranec bo tale hip tukaj, to pa veš, da komaj stopi čez prag, in že leti gledat uro, to premilo, to prokleta uro, cvet umetnosti, kakor jo imenuje, ki jo je stara mati zapustila gospodu, in kar ga tolikanj jezi. Oh, kako je nevošljiv gospodu!

Henrijeta. Pojdi, pojdi, stiskavec je pač, ali zloben nij.

Timotej. Ne, nevošljivec je, vse zavida gospodu, premoženje, ženo —

Henrijeta. Ženo! Njegova je vendar jako lepa, in pa ljubi jo zelo —

Timotej. Ah! če bo hotel v salon!

Henrijeta. Odpravi ga drugam.

Timotej. Dà! Mar se kar tako odpravljajo ljudjé, ki se tičejo z gospodom? S takimi imam opraviti po celo uro! Zahtevajo smotek, pa se zavalé v naslanjač, da čakajo. Ne, pri njem ne morem upati, da se ga iznebim, zastonj je vse. Edino tole bi mogel storiti: v salonu prevrniti vse, prekucniti pohištvo, pométati na-

vskriž metle in omela, pokriti s prtom uro in svečnike, s španskim belilom namazati ogle-
dala in okna — potem pa pométati, oh! po-
métati kakor burja, da grozni prah oslepi vsa-
cega, ki bi hotel prestopiti prag. Edino to
morem, ali tudi to ne bo moglo trajati zmeraj!
Oh, premila Henrijeta, ko bi ti hotla biti u-
strežljiva!

Henrijeta. Nimam časa, biti ustrezljiva.

Timotej. Šla bi ti k urarju.

Henrijeta. Ne morem, ubogi fantè.

Timotej. Oh, predraga Henrijeta, pojdi tje, in
moje življenje je tvoje! Ves bom tvoj, zmeraj
tvoj, samo tvoj, in ti boš moja, samo moja.
Ljubil te bom, stregel ti bom, branil te bom
kakor le more človek.

Henrijeta. Tebi se meša!

Timotej. Glej me na kolenih pred tabo! (Objame
jej kolena.)

Henrijeta (ustane). To tudi! O predrznosti obupanja!
Pusti me!

Vratar (zvunaj). Mar res ni žive duše tu?

Timotej. Oh! vratar! Sam Bog mi ga je poslal!
Ne prosim te nič več, Henrijeta; za nekoliko
soldov bom dosegel od tega-le starca, ki vanj
nisem niti zaljubljen, vse kar mi odbijaš ti na
moje neumne prošnje! (Gre vratarju naproti. —
Henrijeta sede k delu.)

OSMI PRIZOR.

Vratar. Henrijeta. Timotej.

Vratar. Tu je silen list za gospoda Gonzalèsa.

Timotej. S pošte?

Vratar. Ne. — S pošte jih imate tule, in pa časnike.

Timotej (dene liste in časnike na peč, pa gre malo na desno. Zase). Drži se dobro, to ti je premetena duša! (Glasno.) Ste li jako trudni, gospod Robineau?

Vratar. Da — za — ?

Timotej. Za majhin pot; ali če ste preveč speshani —

Vratar. Je li kaj imenitnega?

Timotej. Ne, tega tepca urarja mi ni semkaj.

Vratar. Ste mar pokvarili kako uro?

Timotej. Jaz! jaz nikdar ničesar ne pokvarim — sam ne vem, kako ravnam, ali ne pokvarim nikdar ničesar.

Vratar. Brž ko ne ste jako spreten.

Timotej. Ne, ni ravno to.

Vratar. Nu, kaj tedaj želite od urarja?

Timotej (iskaje). Ah, dà, dà! Iznenaditi hočem nekoga, — nakanil sem dati ženitni dar enemu mojih prijateljev — ki mu je ravnokar umrla žena — (zase) kakšno sem pa zopet bleknol! (Glasno.) Podaril bi mu srebrno uro.

Vratar. Kaj pa da, zlate mu pač ne bote dajali.

Timotej. Zakaj ne? Če bi našel zlato za isto ceno, oh, to bi me čisto nič ne motilo.

Vratar. Ali, to bo brž ko ne nemogoče.

Timotej. Nu, kakšna stara, ki že skoraj niti nij več zlata.

Vratar. Ali to je mnogo besed. —

Timotej. Pa res, hotel sem urarja.

Vratar. O njem je bila govorica.

Timotej. Hočete li iti v mojem imenu po gospoda Dolarja? On je moj urar, v Bredinej ulici; neznano mi bote ustregli, zahvalen vam bom vekomaj — in pa ne samo to, dal vam bom petnajst soldov.

Vratar. Čemu toliko besedovanja —: v Bredino ulico! — petnajst soldov!

Timotej. Petnajst soldov! Dà, dvajset soldov.

Vratar. Čemu neki? Kdo bi skakal s ceno! Nečem vam biti oderuh. Petnajst soldov, nič več.

Timotej. Naj vam bo. (Zase.) Nočem siliti, moglo bi se mu kaj dozdevati. Velikodušnost je vselej sumljiva; nedolžni ne more biti ravno velikodušen. (Vratar odide. — Timotej malo za njim.)
Urar Dolar, na prvem oglu v ulici.

DEVETI PRIZOR.

Timotej. Henrijeta.

Timotej. Oh! Uf! Ali sem se držal! — Neko-liko nade mi je vendar vlezlo v srce. Ta urar mi je kakor mavrica sredi nevihte. Oh, Henrijeta, ko bi mi rekel, da ura niti nij pokvarjena skoraj nič!

Henrijeta. Ali pa celo, da jej je to še na korist! (Soba Stefanijina se odpre.)

Timotej. Ah! Gospa! Pa ravno zdajle! Zmeraj in povsod gospodarji! Oh kako lepo bi bilo brez njih! — Jaz grem premétat po salonu. (Odide v salon.)

DESETI PRIZOR.

Štefanija. Henrijeta.

Štefanija (s cukrenico in sklenico). Je-li gospod odšel?

Henrijeta. Mar ni govoril s gospo?

Štefanija. Dà, ali pozabila sem mu reči nekaj.

Henrijeta. Gospod je šel v sodišče. Če je kaj posebnega, mogel bi steči Timotej —

Štefanija. Ne, nij potrebno. (Zase.) Reči mu nimam čisto nič; hotla sem mu dati samo bon-

bonov zobati, in pa stekleničico. Dihati pet ur ta nezdravi zrak, ki uljulja v spanje sod-nike same. Ubogi Ferdinand! (Glasno.) Oh! Moja obleka! Saj je že gotova! Jo bom pa drevi oblekla.

Henrijeta. Dà, ko bi jaz mogla iti po trake; ali če odidem, ne bom imela časa dogotoviti obleke; če pa ne odidem, bo pa obleka brez trakov.

Štefanija. Ali jaz bi mogla iti ponje.

Henrijeta. To bi bilo nar boljše. Gospa bi vedeli tudi boljše izbrati.

Štefanija. Koliko jih treba vseh skupaj?

Henrijeta. Gospa bi mogli vzeti cel kos, a jaz bi rezala, kolikor bi bilo treba.

Štefanija. Daj mi odrezek robe.

Henrijeta. Pa da gospe ne prevari barva. Trakove treba pogledati na svitem; ta hencani lilà, njemu je malo verjeti.

Štefanija. Vem, vem, goljufal me je že enkrat. Tekoj grem; obleči se mora danes obleka, ker je gotova.

Henrijeta. In pa to veselje za gospoda, ki jo je kupil.

Štefanija. Rajša bi imela višnjevo.

Henrijeta. Oh! ko bi gospod to vedel!

Štefanija. Ne smeš mu reči, tekel bi koj po višnjevo.

Henrijeta. Oh prijetnega strahú! Kolike sreče, imeti tako lepe obleke.

Štefanija (zase, smehljaje se). Ki dohajajo od tako dobrega moža. (Glasno.) *Henrijeta*, prinesi mi hitro klobuk. (*Henrijeta* vstane.) Ne, ostani, niti trenotka ne smeš izgubiti. (Odide v svojo izbo.)

Henrijeta. To je izgled zakona! Ali preveč sta zvezana, strah me je; čez štiri leta oženjena, pa se še ljubita; to nij po pravici! (Nekdo pozvoni zvunaj.)

EDNAJSTI PRIZOR.

Timotej. Urar. Henrijeta.

Timotej (plah stopi iz salona). On je! Srce mi bije! (Gre odpirat, *Henrijeta* gre slušat k vratom *Štefanijinim*.)

— *Urarju* :) Ah, vi ste gospod! Hvala vam, ker ko bi bili kdo drug, bilo bi mi jako žal.

Urar. Želeli ste ur, jeli? (Dene klobuk na stol, kjer je sedela *Henrijeta*, ter vzame iz žepa škatljo z urami.)

Timotej. Nisem.

Urar. Tedaj niste vi pravi —

Timotej. Pač, pač, ali tiho! — (*Henrijeti*, ki mu nekaj kaže.) Gospa je tu?

Henrijeta. Dà.

Urar. Ne razumem Vas.

Timotej. Saj ni treba, bodite pametni! Zdajle se bo stekla moja sodba; *Henrijeta*, mōli zame!
(Potegne urarja v salon.)

Henrijeta (gre malo za njima). To sodbo moram vendar slišati. — Oh! gospa! (Stopi nazaj k oknu.)

DVANAJSTI PRIZOR.

Štefanija (oblečena da odide). **Henrijeta.**

Štefanija. Ta odrezek je premajhen, ne more se prav soditi celota.

Henrijeta. Poiskala bom veči kos. (Vzame košek, ter išče.)

Štefanija. Gospod pride domu še le ob petih, imele bove časa, pomeriti mantilo.

Timotej (v salonu). Oh!

Štefanija. Kaj je to?

Henrijeta (zase, poslušaje). *Timotej*, ki stoče!

Štefanija. Neko stokanje sem čula. — Nekdo je v salonu.

Henrijeta. Nič nij, nič, gospa, *Timotej* si poje —

Štefanija. Pa tako žalostno!

Henrijeta. Glas mu je tako napčen —

Štefanija. Ne moreš li ničesar najti? — Menda si kakor *Timotej*, ki vse izgubi?

Henrijeta (iskaje). Dà res, včeraj ga je gospod vprašal za ključ od omare, a on se mu je ta-

ko-le odrezal: Jaz, gospod, sem ga izgubil, ali prav nedolžno, ker ne vem, kam sem ga djal. (Najde odrezek.) Ah, tu-le je odrezek!

Štefanija. Hvala Bogu! S tem-le bo vendar mogoče izbirati. (Odide skozi zadnja vrata.)

TRINAJSTI PRIZOR.

Henrijeta. Timotej.

Henrijeta (odpre vrata od salona). Pazi vsaj, gospa te je čula stokati. (Vrne se k delu, pa ostane stojčja pri mizici, položivši popred na veliko mizo klobuk, ki je bil na stolu.)

Timotej (pokaže se sam). Gospa?

Henrijeta. Odšla je. — Nu? Bo-li pomoči?

Timotej. Oh, rešen sem! Saj nisem skoraj nič razbil: veliko pero, bilo, špiralo in pa dva kolesca! Gospod Dolar pravi, da to in pa nič, pa da bo v štirih dneh ura zopet na svojem mestu. — Štiri dni, samo toliko nam treba. — V salonu niso nikdar razun v nedeljo. Ah! kamen mi je s srca! Moram te poljubiti v svojej sreči!

Henrijeta (zgotovila je obleko, ter jo drži na roci). Pa ne! Poljuboval si me preveč v svojej nesreči.

Timotej. Da, ali kakor štor, zdaj pa vem in čutim, kaj delam. (Hoče jo poljubiti, ona se izmakne.)

Henrijeta. O jaz tudi — zato pa grem.

Timotej. Kam, ti poredna?

Henrijeta. Po mreže. (Odide z obleko na zadnja vrata.)

ŠTIRNAJSTI PRIZOR.

Timotej. (Potem) *Urar.*

Timotej. Jaz pa po voz, da odpeljem uro. — Kolca Venerina, ki jih vleče urar! — Moram se smijati! — Dà, zdaj se lahko smejem. — (Nekdo pozvoni.) Ah! Moj Bog, kdo gre? To je urin bratranec! — Kaj mi je početi? Kaj storiti? On ne sme biti zraven, kader jo bomo odpeljali. (Urar stopi iz salona. Uro nosi v rokah; pokrita je s prtom. Zvunaj spet zvoni.) Tako navadno bratranec ne zvoni. — Tega zvonjenja ne poznam.

Urar. Ko bi odprli vrata?

Timotej. Jaz ne morem odpreti.

Urar. Hočete li, da odprem jaz?

Timotej. Odprite rajši meni lobanjo, nesrečnež!

Gonzales (kliče od zvunaj). *Timotej, Timotej! Odpri!*

Grom in strela, odpri!

Timotej (uničen). Ah! ah! Vse je šlo rakom žvižgat! Gospod je tu, gospod, ki bi se moral vrniti še le ob petih! — Kje bom skril tega-le človeka? — Če ga on vidi, izgubljeno je vse! — Ah gospod, prosim vas, stopite v to-le izbo, zaprite s zapahom, pa ne odgovorite nikomur, nego na moj glas!

Urar. Ali v salonu —

Timotej. V salonu nij zapaha.

Urar. Da se toraj zaprem v gospejino izbo?

Timotej. Boji se nevarnosti! Glej ga čudneža! Sram ga je! Kakšen je ta urar! (Potisne urarja v Štefanijino izbo.) Zapah! zapah! — Ah! (Čuje se, da je zapahnil.)

Gonzalès (zvunaj). *Timotej!*

Timotej (kakor kričeč od daleč). Že grem, gospod, že grem. — Kaj mu porečem? Dà, druge pomoči ni. — Rekel bom, da sem bil zgoraj v svojej izbi, da sem se ravno preoblačil. (Sleče ovratnik, suknjo, jopič, in hoče se še dalje slačiti, pa se naenkrat ustavi.) Ne, bilo bi preveč — ne bilo bi verjetno, — ne razumel bi vendar, čemu sem ga dal čakati. — Tako-le je bolj naravno — ta-le obleka priča sama po sebi. — Ali malo se moram spehati. Že grem, gospod. (Dirja okoli mize. — *Gonzalès* nastopi.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Gonzalès. Timotej.

Gonzalès (srdit). Grom in kuga! Mar morajo drugi namestu tebe odpirati? Kaj si delal?

Timotej. Bil sem v svojej izbi, da se preoblečem — a ravno sred oblačenja me je prestregel gospod. — Prosim gospoda lepo za odpuščanje, če sem ga pustil nekoliko čakati. Tu-le so novine in pa listi za gospoda. (*Gonzalès čita liste.* — *Timotej, zase, gledé na vrata, skozi ktera je odšel urar.*) Če le ne kihne! Če ima nahod, izgubljen sem! (*Sluša in gleda.*) Oh! kaj pa zdaj počenja? (*Čuje se biti neka ura.*) Oh! gospejino uro navija! Hitro ropôta, da gospod ne čuje! (*Premiče stol.*) Oh! vražje glave urarske! Kaj mu je prišlo na um? Teh tepcev ne sme človek samih pustiti pri uri, koj so — (*Zagleda urarjev klobuk.*) Ah! kaj je to? Njegov klobuk! Pozabil je klobuk!

Gonzalès (prebravši več nevažnih listov, zgane se naenkrat). Kaj je to? List brez podpisa, pa name! — Pisava je spačena — pa v verzih.

Poslanica zakonskemu.

O lahkoverni mož, ki meniš, da žené
Le za soproga imajo srcé,

Oj hodi z Bogom! Glej le to,
 Da te prekmal' domu ne bo,
 Ker golobica tvoja mila
 Z golobom se je zaklenila;
 Ko bi odprl prezgodaj golobnjak,
 Dozdelo bi se ti, da si bedak.

(Ko Gonzalès čita, oblači se Timotej, ter skuša izmakniti klobuk, tako da bi se ne opazilo, ali ne more do njega.) O šepastih verzov in pa hudobnih ljudi! Neumno je, bedasto — ali brati to, je vendarle neprijetno!

Timotej (stopi pred mizo, ter vzemši klobuk ga drži na hrbtu). Gospod, ne pojdete v svojo izbo? Pospravljeno je — enkrat bi še mogel švrkniti z ome-lom, ali danes ne bom.

Gonzalès. Koj grem. (Da svoj klobuk Timoteju, gredé memo njega. — Timotej z obema klobukoma v rokah se zvija, da se ne opazi oni, ki ga drži na hrbtu.)

Timotej. Pa vsaj ne, da bi ostal tukaj?

Gonzalès (za se). Moja žena! — Štefanija — vsaj nima sovražnikov; kdo bi jo mogel ogovarjati? Tako dobra, tako blaga! To je nesramno! Peklensko hudoben je svet! — Oh! moram jo videti, to milo dete! (Gre odpirat vrata Štefanijine izbe.)

Timotej (zase). Kaj pa dela? — Moj Bog! (Ves v strahu pozabi na klobuka, ki ju dene na mizo, ter naglo pristopi k Gonzalèsu.)

Gonzalès. Štefanija! — Ne čuje! — Vrata so zapahнена! Gospa se peča s toaleta?

Timotej. Dà, gospod; pomerja nekaj oblek.

Gonzalès. Čujem hoditi po sobi. Težki koraki, jako težki —

Timotej (zase). Hodi! Ta tepec hodi! (Glasno.) Brž ko ne Henrijeta, o gotovo! Šla bo vun, pa je obula škornjice — male škornjice, one usnjate.

Gonzalès. Štefanija! — Henrijeta! — Nihče ne odgovarja. (Zagleda klobuk.) Čegav je ta klobuk?

Timotej (hladno). Ne vem, gospod; tu-le je res, ali kako je prišel noter, nisem videl.

Gonzalès (zase). Ne! — Počakajmo! — Treba pameti. Prišla bo sama, oblači se. — Štefanija!

Timotej (zase). Ah! dobre misli! (Glasno.) Če želite gospod, potrkal bom na mala vrata iz koridorja. (Oddirja na zadnja vrata.)

Gonzalès (razmišljen). Dà — ali ta klobuk nij brez gospodarja — nekdo je tu. (Sam, gledé skozi ključavnico.) Dà — ne motim se — možak! Blizu komina je. — Ne morem ga spoznati, ali nekdo je v izbi moje žene. — Ne vidim ga več — Oh! Ta mi ne sme uteči! (Steče k zadnjim vratom. Na desni se čuje, da se je odpahnil zapah.) Prepozno je!

Timotej (odpre vrata in nastopi). Nij čudo, če nij nihče odgovoril, ker nij bilo nikogar. Gospa je odšla. — Henrijeta je pozabila odpahnuti.

Gonzalès. Oh! to bomo videli! (Naglo stopi v izbo.)

Timotej (sam). Šel je! Z uro in z mojim klobukom, ki je premajhen za njegovo vražjo bučo. —

Gospod je slišal samo pok! Dobro sem jo izcimil! — Oh! skrivne stopnice, izvrstna iznajdba! — Ah, lej klobuk, videl ga je. Ali kaj če klobuk sam! To in pa nič! (Odnese klobuk v salon.)

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Gonzalès (sam, prišedši odzad).

Nikogar! — Šel je! — Ona se je zbala, pa se skrila. — O pa ne! Štefanija — to je kovarstvo! — To je nemogoče! Ah! ta misel mi je kakor žerjavica. — Ne verjamem sicer — nič ne verjamem — pa vendar trpim, kakor da bi verjel! — Ali ta možak, videl sem ga, dobro sem ga videl! Pa saj se tolikovrstno dajo tolmačiti najčudnejše reči; gotovo je tudi to nekaj prav naravnega, celo navadnega. — Ujedam se za prazen nič! Smijal se bom, kader — le tale list mi ne da mirú! Brez tega lista, brez tega prokletega lista, bi bil že našel pravi uzrok. — A dà, saj me je ravno ta list opomnil! Pa prva misel mi je, da je ljubček, kakor da bi ne bilo milijona pametnih uzrokov, da pride možak v žensko izbo! — Je jih — je jih milijon — ali (srdit) ne morem jih

najti! — In pa ta klobuk! Pa moja žena, ki je rekla davi, da ne pojde danes ves dan iz hiše! — Zakaj se je premislila? Ne — nikamor ni bila odšla — tu je bila — na moj klic se ni upala tekoj stopiti predme. — In pa kako so me pustili zvoniti pri vratih — dolgo — dolgo. Pogovarjali so se — spomnili so se na male stopnice — jaz pa se nisem spomnil, jaz! — Eh! kdo bi se bil spomnil! In pa to motovilo, porazumelo se je bilo ž njima. Dejala sta mu, naj me pusti čakati. — Dà, zdaj se spominjam, ko sem prišel, bral se mu je trepet na obrazu. — On ve vse. Pogledal mu bom v oči, pa bom bral celo resnico na bedastem obrazu! Oh! resnico! kakorkoli je strašna — vedeti jo moram. — Timotej!

SEDEMNAJSTI PRIZOR.

Timotej. Gonzalès. (Potem) Roderik.

Timotej (prišed iz salona). Gospod so me klicali?

Gonzalès. Kdo je prišel v hišo med tem, ko me ni bilo doma?

Timotej. Nihče.

Gonzalès. Ali nekdo je bil tu ravnokar? — Videl sem tu-le klobuk.

Timotej (pristopivši k mizi). Tu-le je, gospod.

Gonzalès. Ta je moj.

Timotej. Dà, gospod, ta je vaš.

Gonzalès. Kje pa je drugi?

Timotej. Gospod, nij ga več.

Gonzalès. Kam pa je zginil?

Timotej. Povedal vam bom resnico, gospod, odkritosrčno — ta klobuk, — nisem videl, kdo ga je prinesel; moram pa tudi reči, da nisem videl, kdo ga je odnesel.

Gonzalès (zase). Naj govori; bedast je tako, da se bo izdal sam.

Timotej. Ne bom tajil pred gospodom svojega strahu. — Dandanašnji pravijo, je takih klobukov, ki se vračajo sami domu. — Nisem hotel verjeti, ali —

Gonzalès. Je li morebiti tu moj bratranec Roderik? (Zadaj se pozvoni.)

Timotej. Nij ga, gospod, ali čujem ga ravno.
(Gre odpirat zvonanja vrata.)

Gonzalès (zase). Ta človek je ves zmeden, nisem mu mogel uloviti pogleda. Ali bodimo mirni! — Roderik bi triumfoval, ko bi vedel —

Roderik (prišedši s Timotejem). Dober dan, bratranec. Nu, vedno srečen, vedno zaljubljen? Izgled grlic in zakonskih — zmeraj enak —

Gonzalès. Zmeraj.

Roderik. Kako si pa to rekel, kakor da se jeziš nase!

Gonzalès. Ne, nate se jezim, nate, ki ne veruješ v srečo.

Roderik. Prišel sem zajutrkovat s taboj.

Gonzalès. Ah! nisem imel volje zajutrkovati.

Roderik. Si mar bolan? Mar nisi lačen?

Gonzalès. Pač — zdi se mi, da sem —

Roderik (zase). Nekaj mu je!

Gonzalès. Timotej!

Timotej. Gospod?

Gonzalès. Prinesi zajutrek. (Timotej odide na zadnja vrata.) Šel sem zgodaj od doma zavoljo te sitne pravde, pa sem pozabil na zajutrek.

Roderik. Si-li mar izgubil pravdo?

Gonzalès. Preložili so dan na drugi teden. — Zakaj si mislil to?

Roderik. Ah! zato, ker si danes ravno tak, kakor človek, ki je izgubil kaj. (Timotej prinese zajutrek.)

Gonzalès. Boli me — boli me glava, ker umiram od glada; s zajutrkom mi boš rešil življenje.

Roderik. In pa najlepša vseh lepih bo z nama?

Gonzalès. Ne, odšla je.

Roderik. Za ves dan? Domu pa bo prišla popoldne ob petih z majhno svilno ruto v papirju, ali pa s kakšnim trakom, ki ga je izbirala pet ur. — To vem jaz dobro, moje žene tudi nij bilo doma, ko sem prišel domu. (Zase.) Ljubosumen je, dalo bo smeha.

OSEMNAJSTI PRIZOR.

Gonzalès. Roderik. Timotej.

Timotej (pregrinjaje — zase). Zajutrek pri luči! Iznajdba lenuhov! Ah, ah, kaj pa počenjam; sam že ne vem, kaj delam! (Nazaj na peč odnese lampo, ki jo je hotel postaviti na mizo.)

Roderik (Gonzalèsu). Kaj staviš, da je Štefanija šla kupovat trake in tračičke?

Gonzalès. Prava nesreča —

Roderik. Prava nesreča? Tu nij nesreče; ali stavl bi — tvoja ura —

Timotej. Oh! kdo govori o uri? (V svojej zmotnjavi deno redkvice v cukrenico, kosove cukra pa v posodo za redkvico.)

Roderik. Ta krasna Venera! Včeraj sem videl eno pri Montbroju, v istem štilu, ali kolik razloček! (Roderik se napoti proti salonu.)

Timotej (zase — jako zmočen). Zdaj ali pa nikoli! Le čez moje truplo pojde noter. (Zdirja k vratom salona, in pometa na vso moč, da ubrani vhod.)

Roderik (gleda v salon). Kje pa je ura?

Timotej (na vratih salona). Tam-le doli je. Čistil sem marmelj na kominu, zato sem jo položil tje-le na divan. — Blazine so spredaj, zato jo ne vidite. Jaz jo vidim, ker vem da je tam — dà, taka je le — (z omelovim držalom odmete klobuk Roderikov v salon.)

Roderik. Kakšna prekucija! Tu nij ravno preveč pripravno veslati med grebeni stolov in foteljev.

Timotej (jako zmočen). Popolnoma nemogoče. Zajutrek je pripravljen. (Roderiku.) Gospod čakajo. Gospod, redkva bo mrzla. — (V zmotnjavi počne z omelom ometati zajutrek.) Oh! kaj sem pa spet rekel?

Roderik (vrne se brez klobuka). Pogledal jo bom pozneje. (Sede na levo k mizi.)

Gonzalès (zase, sedši na desno k mizi). Ona! Vse ženske, ali ona ne! (Vzame redkvic iz cukrenice, ter si jih dene v skledico.)

Roderik. Nu, kaj pa počenjaš? Čaj si boš sladil z redkvico? Mar bi ne bilo bolje s peso?

Gonzalès. Tega je zopet ta bedak kriv, ki je vse pomešal.

Roderik. Lepa je ta! Djal je cukrer v vodo za redkvico, pa zdaj toči, da je veselje.

Gonzalès. Timotej, kaj pa vendar delaš?

Timotej (pri mizi). Ne zamerite gospod! — Menda sem se zmotil — malo razmišljen —

Roderik. Natoči mi, žejen sem. (Gonzalès, drže čajnik v roci, toči Roderiku v čašo čaj). Eh! To se kadi, — kaj pa delaš?

Gonzalès. Razumel sem, da želiš čašo čaja.

Roderik. Naj bo. Pil bom čaj. (Vzame eno skledico, Timotej toči vanjo vino.) Nà, ta je še lepša, zdaj mi je v skledico natočil vina. (Zase.) Ali

kakšen vrag ju je vendar obsedel? To je zajutrek norca, kteremu streže bedak. (Timoteju.)
Hodi z Bogom!

Timotej (zase, na desno). Kaj boljšega si nisem niti želel; vsakakor čuden zajutrek! (Odide zadaj.)

Roderik. Pustiva vse skup! Bolje bo!

DEVETNAJSTI PRIZOR.

Gonzalès. Roderik.

Roderik. Nu ubogi prijatelj, jaz pač nisem oni, ki me boš prevaril; — ti trpiš — nesrečen si — povej mi, kaj in kako, jaz te bom ozdravil. Morebiti ljubosumen? Draga ženica dela ovinke, hem? Eh nu, to nij nesreča, to se ne more imenovati nesreča.

Gonzalès. Zame bi bilo to najstrašneje na svetu.

Roderik (dobre volje). Ali treba vendar enkrat, da se na to pripraviš, da se privadiš. — Lej, ta reč ti je kakor smrt; ne da se jej uiti, še celo pripraviti se treba nanjo. Nič družega, nego da si rečeš vsako jutro: To me ne briga, to me ne briga čisto nič; ko pride pravi dan, rekel boš ravno tako hladno: To me ne briga čisto nič.

Gonzalès. Tega ne bom rekel nikdar.

Roderik. Le počasi, govoriva jasno. Je li mali baron, ki te grize?

Gonzalès. Baron? — Ne vem, kaj meniš!

Roderik. Oni lepi mladenič iz Jokejskega kluba, ki je zaljubljen v tvojo ženo, ki postopa povsodi za njo.

Gonzalès. Kaj? da se kdo upa —

Roderik. Počasi! Le ne prenašlo! — Saj nisem rekel, da ga spodbuja ona.

Gonzalès. Že sama misel!

Roderik. Ah, ali si čuden! Ti misliš, da si vzela eno najlepših žená v Parizu samo zase, pa da je ne bo smela niti pogledati živa duša. Ah! Kakšno tirjanje! Monopol s ženo! Kaj pa dà! S kakšno pravico neki, he? Kdo pa si, da hočeš imeti tako strašen privilegij?

Gonzalès. Kdo? Grom in tresk, njen mož!

Roderik. Nu, zdaj si jo povedal! Njen mož! To ti je prava reč! Mar nisem jaz mož svoje žene? Pa so li moje tirjatve tolike? Izbral si jo za ženo zavoljo njene lepote; tri sto rogov, zdaj moraš pač dopustiti, da jo svet občuduje!

Gonzalès. Tega ne branim, da jo občudujejo, ali proti temu sem, da jo občudujejo nesramno. Pa saj mi nij težko. Štefanija nij koketna.

Roderik. Toliko góraje! Koketne ženske so najmanje v nevarnosti; koketnost je novce, novce ljubezni; tedaj, kader ženske nimajo novca —

Gonzalès. In razun tega, me je ljubila ter me še ljubi —

Roderik. Dà. In da resnico povem, temu sem se vedno čudil.

Gonzalès. Zakaj neki?

Roderik. Ravno zato, kakor si rekel ravnokar, ker si njen mož.

Gonzalès. Jaz jo ljubim, neizrečeno ljubim, čeravno je moja žena.

Roderik. O, to ti je noč pa dan! Ženska, čeravno omožena, je še vedno ženska, možak pa oženjen nij več možak, ampak strašno odurna prikazen.

Gonzalès. Ali —

Roderik. Govori karkoli hočeš, moja je resnična. Kakorkoli so žene nježne, lične, elegantne, ravno tako so možje okorni in grdi.

Gonzalès. Ne vsi — govori zase.

Roderik. Jaz — sem prav grd; morebiti ne ravno takšen-le, ali v negližeji sem gotovo grd. Oh, moja žena trdi pravo: v ponočni kapi sem pravo strašilo! Nadalje smo neskrbno oblečeni, nemarno počesani, in pa strašno umazani; vraga, saj vem, da nam nij na mislih nobena onih lepih in elegantnih skrbi naših tovaršic. Ves dan si one peró svoje lepe prste v dišečih vodicah, da kar cvetó; mi pa si moremo dosti dolgo drgniti debele roke, umazane so zmeraj.

Gonzalès. Ah!

Roderik. Moje so umazane, glej, pa sem jih vsaj krtačil davi; eh, poglej jih sam, umazane so. Ti pa hočeš, ti zver, da te občuduje ktera, s takimi-le parklji; pojdi nu!

Gonzalès. Naj ti bo, naj bo tvoja prava: Mož je bitje zoprno, pusto, dolgočasno, mrzko; tvoje misli sem; in pa ti posebno, ti si vse to bolj, nego kdor si bodi na svetu. Si li zadovoljen?

Roderik (smeje se). Zadovoljen.

Gonzalès. Ali jaz, Roderik, jaz jej nisem mož — nikdar jej nisem bil takšen mož, bil sem jej kakor ljubček, strasten ljubček. — Nikdar me nij videla umazanega, niti bolnega niti zane-marjenega, z eno besedo, ne kot moža. In ker jej štiri leta nisem bil nikdar, niti en dan kakor mož, zatoraj imam, mislim, pravico tirjati, da ne ravna z manoj kakor z možem. Razumeš-li?

Roderik (ustane). Razumem — in še celo veseli me, kar mi tu praviš.

Gonzalès. Zakaj?

Roderik. Zato ker sem se včasih kesal, da sem bil tako zarobljen, tako malo nježen proti svojej ženi; — zdaj pa sem sprevidel, če je človek sladek in goreč, da se mu dogodi to isto, natančno to isto, in to me hladi, to me tolaži popolnoma, dà, še mileje mi je moje stanje, nego

tvoje, veš li — jaz vsaj nisem bil njen bedak —

Gonzalès (ustane tudi). Ali saj jaz nisem bedak, kakor nisi niti ti; tvoja žena je zgolj poštenje, čemu bi nek sumil nanjo?

Roderik. Nà, ta je lepa! Zdaj prodaja slepoto na moj račun! Zdaj ti pa porečem jaz: Govori zase! Grom in strela!

Gonzalès. Če te ravno tako veseli, pa veruj, da te slepari tvoja žena, ali nikar siliti mene, da posnemam jaz tvojo krepostno filozofijo.

Roderik. Kakor hočeš! — Vem, prvi trenotki so strašni, ali privadil se boš, in videl boš kmalu, da stanje takega bedaka nij brez prijetnosti in brez dobička. Te predrage, nezveste dušice! Kako postanejo ljubeznjive in postrežne, kakor hitro so vas razžalile! Vsaki dan skušajo z novo skrbnostjo popraviti skrivno krivico, ki vam jo delajo, kakor da človek vidi njihovo kesanje, njihovo skrivnostno in pa ljubeznjivo pokoro! — Kako to gledajo na vaše želje, na vaše navade, na vaše muhe! — Kako hitro se spomnijo vseh jedi, ki vam posebno diše! — Si li opazil to? Boš že videl pozneje. Kakor hitro postanejo izdajalke, poboljša se kosilo, popravi se postrežba — ker to je lahko opaziti: izvrstno se kosi le pri možu, ki mu žena daje — odškodnino.

Gonzalès (strastno). Roderik, to je čez mero!

Roderik. Leto in dan že je pri meni kuhinja izvrstna — in pa kako je v redu vse, cela hiša! Nij ga madeža nikjer, nij ga praška. (Pogleda en stol.) Lej postavim, pri meni bi ne našel vrvic odparane, kakor je ta-le tu. Veš li kaj, skoraj se mi dozdeva, da je tvoja žena še nedolžna. Ko bi bila kriva, kako hitro bi bila to popravila. Prijatelj, glej le na to, kar sem ti rekel, in videl boš, kako daleč je baron s svojim vspehom.

Gonzalès (jezen). Pa zopet ta neslanè! — Jaz ga niti ne poznam.

Roderik. Pozna pa on tebe; ko si stopil v svojo ložo včeraj, zapustil je on svojo.

Gonzalès (nemiren). Kaj? To je óni kratki belolasec, ki je bil sinoč v gledišču nam nasproti?

Roderik. Ah! Tedaj si ga opazil? — Pravo tako! Počenjaš se priučati, počenjaš razumeti svoj posel — zdaj je jasneje!

Gonzalès (zase). Ta človek, ki sem ga videl, bil je podoben — Oh, dà! —

Roderik. Lep je, ponaša se prijetno, in pa ves je po šegi, — to je ženskam posebno všeč —

Gonzalès. Roderik, ti me ubijaš —

Roderik. Kaj češ! — Jaz sem filozof —

Gonzalès (razkačen). Pa ne, ne filozof, rabelj si —

Roderik. Eh, glej! Je mar resnica? Jaz sem se le šalil — si li mar res izvedel kaj?

Gonzalès. Nič! Ali poberi se od tod!

Roderik. Prijatelj — žal mi je.

Gonzalès (grozè se). Oh! prosim te, nikar me milovati!

Roderik. Dobro, umiri se, jaz grem. (Zase.) Pojdimo, da pozvemo, kaj je s tem baronom. — Ubogi bratranec, to je vendar čudno: kader ga vidim srečnega, nij mi po volji; če ga pa vidim nesrečnega, peče me pa še bolj. — O vi moralisti, razjasnite mi to!

Gonzalès (zase). Dà, bil nam je ravno nasproti —

Roderik. Kam pa sem djál klobuk? (Stopi v salon.)

Gonzalès (sam). Nje nij domu — kje je le? — Ah, ta baron! Ubil ga bom! — Pa da mu ne vem imena!

Roderik (vrativši se). Z Bogom, preljubi, pa brez zamere! — Nù, kakšen je pa ta klobuk? (Klobuk premajhen mu komaj obstoji na glavi.)

Gonzalès (zase). Klobuk! — Nekdo je skrit v salonu! — Oh!

Roderik (zove). Timotej! Moj klobuk!

DVAJSETI PRIZOR.

Timotej. Gonzalès. Roderik.

Timotej (prišed odzad). Oh! Gospod! (Ustavi Roderika, ki hoče stopiti v salon. Gonzalès pazi nanj.)

Roderik (zadaj, ogledovaje se). Ta-le klobuk mu zadaje nemir.

Timotej (prišed zopet, dade Roderiku klobuk). Tu-le je klobuk, gospod.

Roderik. Oh, ta baron! Našel ga bodem! (Odide.)

EDENINDVAJSETI PRIZOR.

Gonzalès. Timotej.

Gonzalès (srdit skoči v salon).

Timotej (zgrabi klobuk, ter ga vrže na postrežno mizo zadaj na desnej; gleda za Gonzalèsom). Prokleti klobuk! — Vse kote stika po salonu — zdajle je pri kominu — vidi da nij ure — išče jo! — Po meni je!

Gonzalès (vrativši se). Nij ga, njega nij! — Ali ona! — Kje je ona?

Timotej. Oh! Šape mi zmanjkuje — opazil bo, da mi šape zmanjkuje —

Gonzalès (zgrabi Timoteja za goltanec, ter ga privleče naprej). Nesrečnež! Tebi je znano! Kje je ona?

Timotej. Oh! Gospod, imejte potrpljenje!

Gonzalès. Jaz, pa potrpljenje, ti hudoba! Misliš li, da mi je mogoče odpustiti? Vedel te bom kaznovati, čakaj le! — Ali pred moram vedeti, kje je ona?

Timotej. Oh, vi nečete odpustiti! — Joj, kolika nesreča! Kako modro sem jo vdel, kako varno sem ravnal, pa se je vendarle seznało!

Gonzalès (držé ga še vedno). Ah! Tedaj priznavaš, ti malopridnež!

Timotej. Se vé da, gospod, saj moram, ker veste —

Gonzalès. Govori, povej mi vse — kje je ona? —

Timotej. Gospod — ona je — moj Bog — kamor jo je —

Gonzalès (divjaje ga stresa). Kje je?

Timotej (klečé). Pri — pri njem.

Gonzalès. Pri njem! Reci še enkrat, če si upaš!

Timotej. Ne upam si —

Gonzalès (zvrne se na stol). Pri njem!

Timotej. Dà, gospod, eno uro že, odkar ste vi prišli domu. Ali rekel je, da bo le tri dni pri njem.

Gonzalès (ne čuvši). Pri njem!

Timotej. Obljubil mi je za gotovo, tri dni, in ne dalje. Če nečete gospod, da je pri njem, ta-le

mah tečem ponjo, predno bi — saj ne čuje nič. Kader je v jezi, tedaj je vse zastonj, ne vidi in ne sliši! (Ustane.)

Gonzalès (ves potrta, zase). Tedaj je res, tedaj je res! Oh, le predobro vidim, česar nisem verjel — izgubljena je moja čast, izgubljeno življenje, izgubljena sreča. Oh! To je strašno, in ljubil sem jo tolikanj!

Timotej. Ah, gospa! (Popravlja nekaj na mizi.)

Gonzalès (ustane naglo, in stopi na desno). Tukaj je!

DVAINDVAJSETI PRIZOR.

Štefanija (prišedši od zad). *Timotej*. *Gonzalès*.

Štefanija (z lističem v roki). Ni li *Henrijeta* tu?

Gonzalès (zase). Vrnila se je! še upa, da me bo prekanila. Oh! Kader jo pogledam —

Timotej (dela znamenja *Štefanii*). *Henrijeta* je v svojej izbi, — oh, gospa —

Štefanija. Kaj pa je?

Timotej (tiho *Štefanii*). Razkačen je; gospa, nikar ga dražiti.

Štefanija. Razkačen? Ali je nespameten! (*Gonzalèsu*.) Nu, kaj pa tvoja pravda?

Gonzalès (premagovaje se). Preložili so dan na drugi

teden. — Vi ste bili od doma? Pa ste bili dejali, da ne pojdete nikamor —

Štefanija. Vi? čemu neki vi? Saj sem sama.

Gonzalès. Smešno! (Zase.) Njen glas me umiruje proti mojej volji — tako čista! — Oh, nij mogoče!

Štefanija. Dà, nij me bila volja iti nikamor, ali Henrijeta me je prosila, da grem po trakí. (Odmota papir, in pokaže trakove.)

Gonzalès (zase). Ah! Pravo je rekel Roderik. (Glasno, kakor da postaja mirneji.) Prav lepi so — izbirala si jih pa tudi tri ure.

Štefanija. Oh, to nij bilo edino! Bila sem pri sestričini, zavoljo obleke, ki si mi jo ti poklonil.

Gonzalès. Obleči jo moraš tekoj.

Štefanija. Dà, že grem, da jo oblečem. (Sladko.) Ti se srdiš, ker sem se predolgo mudila?

Gonzalès. Oh! Predolgo se nisi mudila —

Štefanija. Ti ne misliš, kar govoriš; jeziš se name, ali nij me strah, podvizala se bom drugič, in odpustil mi boš. (Poljubi ga.)

Gonzalès (zase). Koliko modrosti!

Štefanija. Kaj pa mu je? — Povedal mi bo Timotej. (Timoteju, gredoč v svojo izbo.) Timotej, pojdi mi odpirat okna! (Timotej gre za njo; Gonzalès priskoči, zgrabi Timoteja, ko hoče ravno stopiti čez prag, ter ga pahne, da odleti na stran.)

TRIINDVAJSETI PRIZOR.

Timotej. Gonzalès.

Gonzalès. Ne, ti capin, ne pojdeš za njo! — Tu, velim, ostani! — (Zase.) Govoril jej je nekaj na tihem. Oh, vse vre po meni! Da ima tega tepca za pomagачa! — Da kuje izdajstvo s takim motovилоm! More-li se ponižati še bolj? Oh, kar pogledati ga ne morem tega zabitega pomagачa!

Timotej. Gospod, klicali so me gospa.

Gonzalès. Ti nisi več pri meni v službi. Poberi se mi ta-le mah iz hiše! Niti trenutka ne trpim, da ostaneš tu. (Vrže mu mošnjo.) Nà, plačaj se, pa se poberi!

Timotej (moško). Ničesar nočem, gospod. Naj vam bo to odškodovanje za kvar — ki sem ga vam napravil.

Gonzalès (zgrabi stol). Potepuh!

Timotej. Ubite me, veselilo me bo — ali predno bi jaz —

Gonzalès (za njim). Molči, ali —

Timotej (skoči za mizo). Pa ne, ravno ne bom molčal, nočem, pa nočem molčati — vi mi nimate pravice zapovedovati — spodili ste me od hiše, dali ste mi mojo svobodo — čemuste me podili? — Zdaj sem sam svoj gospodar, pa

bom povedal vse. — Službo sem izgubil, moja nesreča je popolna, kaj se mi še more zgoditi? Bolj me ne morete poditi skozi vrata, nego ste me že zapodili. Dà, ne bojim se vas čisto nič. — Pa da se oziram na kaj? Čemu neki? Ozi-
 ral sem se dovolj, Bog mi je priča. (Prime klobuk s postrežne mize.) Ta-le klobuk, ta-le pro-
 kleti klobuk sem vam skrival, da vas ne obide kakšen sum. — Nate ga, tu-le je le, tu-le, da ga vidite, in to vam pravim na ves glas, da mu ga ponesem nazaj, ker je njegov. Ko sem ga pustil na ona vrata, dal sem mu svoj klobuk.

Gonzalès (zgrabivši ga za vrat). Zdaj te imam! He, čegav je klobuk?

Timotej. Mar vam nisem rekel — njegov —

Gonzalès. Čegav njegov? — Baronov?

Timotej. Kakšnega barona? — Kaj pa bledete? Tu nij nikakoršnega barona.

Gonzalès (popustivši ga). Nego?

Timotej. Baron! — Mar zahajajo baroni les? Mar baroni popravljajo ure?

Gonzalès. Moja ura je popačena?

Timotej. Ah! Mar niste vedeli?

Gonzalès (dozdeva se mu). Dà, dà, ti si jo popačil.

Timotej. Grom! Kdo drug neki?

Gonzalès. In ta človek, ki si ga skril tako mo-
 dro, bil je urar?

Timotej. Gospod Dolar, ki jo je odnesel saboj.
Saj sem vam rekel, da je pri njem.

Gonzalès (udari se po glavi). O jaz bedak!

Timotej (na desnej). Vi mi nimate več pravice reči: bedak.

Gonzalès (na levej). Kako majhna reč, pa more skaliti najčistejšo srečo! Kako sem le mogel verjeti? Oh, to je čez vso mero, biti tako bedast — ah!

Timotej. Bedast! Vi mi nimate več pravice reči: bedast. Jaz nisem več vaš, ne služim vas več, midva sva bot! — Vi ste mi dolžni sto frankov, toliko se bo plačalo za popravek — zato-rej sva bot — vi niste nič dolžni meni, jaz pa nisem nič dolžan vam. — Moj naklon — z Bogom! (Pokrije urarjev klobuk, ki mu je prevelik pa mu pade na nos.)

Gonzalès (pridrži ga za roko). Ostani, ljubi moj, nočem, da me zapustiš.

Timotej. Jaz pa hočem iti.

Gonzalès. Nočem, da odideš tako-le.

Timotej. Ne ne, svojo svobodo hočem — pustite me, vi ste prenašli — dovolj imam že vaše togote.

Gonzalès. Če ostaneš, dam ti dvakrat toliko plače.

Timotej (odkrije se in vrže klobuk pod mizo). Kaj vam je prišlo v glavo? Zato, ker sem vam razbil uro?

Gonzalès (smeje se). Oh! In kako si me razveselil!

Timotej. Jaz pa sem vam skrival to srečo! (Zase.) Naj bo, kakor hoče, vrag naj me vzame, če o vsem le količkaj razumem; — čudne muhe ima gospodar — kdo bi mu ustregel v službi!

ŠTIRINDEVAJSETI PRIZOR.

Štefanija. Henrijeta. (Potem) Roderik. Timotej. Gonzalès.

Štefanija (prišed iz svoje izbe). Tu sem, nisem se dolgo mudila. Je li lepa obleka?

Gonzalès (nježno). Krasna! Ah, nikdar se mi nisi zdela lepša.

Roderik (prišed odzad). Timotej, poglej poglej, kaj hoče vratar; pravi, da se je zmotil — dal ti je list, ki je bil za gospoda v gornjem nadstropji. (Timotej gre zad. — Roderik pozdravi Štefanijo.)

Gonzalès (zase, bere napis anonimnega lista). Gospod Gorgolet, vinski trgovec. — List nij zame! Sreča, da sem ga dobil jaz. Tu gori je morebiti resnica. (Glasno Timoteju, ki se vrne.) Odpečatil sem ga — ali brez vrednosti je — neko naznanilo.

Roderik (tiho). Baron je odpotoval, bodi brez strahu.

Gonzalès (jako vesel, prime Štefanijo za roke). Eh!
 Saj sem tudi bil brez strahu. Raztogotil sem
 se bil na tega-le tepca, ki je pokvaril uro.
Roderik. Ura je pokvarjena! Ta nesreča! Ah!
 (Skoči proti Timoteju.)
Timotej. Gospod, mrtva še nij vaša ura, tu-le je
 zdravnik, ki jej vé pomoči.

PETINDVAJSETI PRIZOR.

Urar. Prejšnji.

Urar (zadaj za mizo). Ne zamerite, gospod, pustil
 sem tu-le svoj klobuk.

Timotej. Gospod, jaz sem ga spravil. (Da mu klobuk z mize.)

Roderik (zase, gledé Gonzalèsa). Jasní se mi!

Gonzalès. Ah, gospod, vi in vaši pajdaši imate
 neko neukretno navado — na mojo vero, ne
 puščajte nikdar več klobuka v prednjej izbi.

Urar. Zakaj ne?

Gonzalès. Ker — ker bi vam ga mogel kdo od-
 nesti.

Roderik (zase). Pravo je rekel. Groza me stresa,
 če pomislim, da je skoraj ubil barona — zato,
 ker je našel v hiši klobuk, ki ga je pozabil
 urar!

(Zagrinjalo se zagrne.)

Gospod, kako vidiš, nihaš klenja na roki! Ebi! Saj sem tudi bil brez strahu. Rastoroti sem se bil na tega-le tepca, ki je pokvaril uro. Roderik: Tja je pokvarjen! Ja nemoči! Ah! Timotej: Gospod, nujna se mi vasa ura tu je za zdravnik, ki jej ve pomoči.

PITNOVAJŠTI PAVLOV

Utr. Prejani

Utr. Zadal se misel. Ne kaniš, gospod, pustiti sem tu-le svoj klobuk. Timotej: Gospod, jaz sem ga epiral. Da mi da Roderik: Zase, glede Gospodov. Jazni se mi. Gospod: Ah, gospod, vi in vaši pejdai inate neko nenutčno natebo — na mojo vero, ne puseate nikdar več klobuka v prednjij izbi. Utr. Kakaj ne? Gospod: Kar — kar bi vam ga mogel kdo od- nesti. Roderik (vse): Tavo je roko. Groza me strasa, če pomislim, da je stvarj obli barona — nato, kar je našel v hiši klobuk, ki ga je pozabil ura! Utr. (vse): (Zastide se natrej)